

El Montseny tardorenc

El Montseny fou el gran rebost en el període de les glaciacions, quan una immensa capa de glaç va cobrir Europa matant-ho tot i aquí quedaren arrecerades la flora i fauna del continent. En començar a desglaiçar van anar repoblant-se totes les terres. Ara és sortosament un mostrari d'arbres del cor d'Europa, també de la franja mediterrània: l'abet, el faig, el roure, l'alzina, els suro, el bedoll, el pi. La fauna, però, va desaparèixer no pel canvi climàtic sinó per la necessitat humana a l'hora d'alimentar-se. Els fòssils revelen que hi vivia l'os, el cérvol, la daina, l'àguila i altres espècies animals. Els que estimem el Montseny confrontem quin dels dos és el que més ens agrada; el primaveral que té el seu punt més delicat a finals de març, quan el faig ha reviscut i estrena les noves fulles, que van tenyint-se d'un verd tendral o l'autumnal de fulles seques que cauen de les branques. Em delecta el Montseny de finals d'octubre quan es dramatitza, però s'enfurisma del tot a la segona i tercera setmana de novembre, és el temps que mostra el seu punt àlgid, el més escenogràficament arravatat: el faig s'ha fet esquelètic i darrere seu ha emergit la muntanya de les Agudes, una dura erupció mineral, que posa ferotgia a l'indret, mentre que El Turó de l'Home ajagut al seu costat amb el cap nevat endolceix la vista. Em sap greu i ho he lamentat que molts gironins visquin d'esquena al Montseny perquè interpreten equivocadament que el massís és dels de Barcelona. Fa poc em vaig mig enfadar amb la Maria i en Vador, grans caminants, perquè no havien pujat mai a Sant Marçal, ni begut l'aigua de la Font Bona, origen del naixement de la Tordera, on es llegeix el vers de Guerau de Liost, pare del filòsof J. Bofill «Deu t'he guard vianant, que t'imposi el Montseny, una mica d'amor i una mica de seny». Prop de l'ermita de Sant Marçal es troba la taula dels tres bisbes, el de Girona, el de Vic i el de Barcelona i si ells volen poden dinar asseguts cadascú en el seu bisbat. Els bisbes van pactar després d'una disputa sobre els límits territorials de les diòcesis i segellaren l'acord amb un glop d'un licor que batejaren amb el nom ratafia, que significa «pacte tancat». Sempre que escric sobre el Montseny parlo de bolets i dels amics boletaires del meu pare. En aquesta serralada hi creixen els millors bolets, mercè a la varietat botànica i els microclimes. Crec que hi són tots els més bons des de l'ou de reig al carlet o escarlet i les tòfones a la banda occidental del Montseny, a Centelles. El 1675 ja es collien i s'enviaven a la casa del Virrei de Catalunya; a principi del segle XIX va aparèixer el primer negociant de tota la península Ibèrica i Centelles marcava el preu de referència de la tòfona a tot l'Estat. Al meu pare el preocupava que llegís tants llibres i responsabilitzava en part a la meua germana bibliotecària, la Marianna, que sempre parlava de novel·les i obres de teatre. Temia que em convertís en un cregut intel·lectual revolucionari; l'incomodava el franquisme i la gent feta a l'antiga manera, però ens havia prohibit manifestar-ho en públic. «No és bo allunyar-se de la realitat, ni clausurar-se en un món llibresc com el Quixot» (li va dir el meu oncle Agustí) «també ho havia fet el pensador francès, en Descartes, i reconegué que havia comès un error perquè l'objectivitat no surt en els llibres i per baixar al món es va fer soldat». El meu cosí, en Joan, advertia al pare que llegir em faria perdre l'escriure, atès que la lectura desmesurada m'apartaria del carrer i dels bars on la veritat i la falsedat hi campen lliurement. El pare tenia molt d'interès que conegués homes ferrenys, durs com el paisatge, per anar a buscar bolets; em deia que aprendria el que no m'ensenyarien els professors de la universitat. Abans d'emboscar-nos prenien la barreja; al peu del turó esmorzàvem botifarres cuites en un foc, torrades i ens bevíem uns glops de vi. Ja conduïts començava el passeig per territori ignot, puix cap d'ells era tan babau d'ensenyar-me els erols; al cap de tres hores de trescar conclouien que encara no se'n feien. Quines llargues caminades pels corriols costeruts i viarany mal girbats; en les veredes ens creuàvem amb llenyataires rudes i amb els carboners ens paràvem a xerrar. Amb alguns amics del pare no hi havia enraonat mai; en recordo un de cara eixuta i greu, molt callat —el pare m'assegurà que era un home de poques paraules—; quan vaig tornar em preguntà de què havíem parlat; havia pronunciat tres frases: «Aquí escorxaren un home i l'obriren en canal», «En aquest redol dos pastors s'atonyinaren amb cops de gaiatos; la batussa acabà perquè un pagès els descompartí» i «Al costat del rec vaig batre un senglar d'un tret». El pare, irònic, em comentà: «Sí que ha estat xerraire, no fa per ell». Recorriem els environs del meu poble infructuosament, però aprenia els noms dels masos, dels pujols, de les fonts i rierols, dels arbres i sempre amanit amb algun comentari hilarant. Un rimaire que mentre caminava improvisava versos: «Anem a caçar bolets, amagats estan, però

omplirem el cistell, com de cognom en dic Rosell». A la torna++da: «Hem seguit camins i corriols, ens hem enfilat com esquirols; buits els cistells, però en un altre jorn els agafarem tots, tendres i vells».El més graciós fou un que m'aconsellà beure un trago d'aigua d'una font, quan li vaig preguntar com sabia que era la millor aigua si ell mai no n'havia begut ni un got, em respongué seriosament que detectava la qualitat de l'aigua pel tacte.Em feien riure perquè m'explicaven plasenteries; tendien a xerrar sobre fenòmens estranys, ànimes en pena, encanteris femenins, dones desfermades que de nit visitaven els carboners, venjances veïnals irreconciliables, la situació miserable en què visqueren els masovers que s'havien d'alimentar d'animals caçats furtivament i les anècdotes dels bandolers em deixaven embadocat.

Font del document: <https://www.diaridegirona.cat/opinio/2023/11/08/montseny-tardorenc-94337819.html>